

Az esélyteremtő

Bogdán Marianna pedagógus

Minden leg fölött ott lebeg egy még legebb. Ebben az a legérdekesebb, hogy az Apáczai Csere János Általános Művelődési Központ igazgatója, Bogdán Marianna az intézmény szinte minden szögletében dolgozott már. Vagyis a legátfogóbb ismeretek birtokosa mindarról, amit most igazgat. Bizonyosság erre Kende B. Hanna két könyve, az *Osiris* Kiadónál 2000-ben megjelent *Gyermekpszichodráma* és a 2001-ben kiadott *Harry Potter titka* című könyv. A francia szerző mindkettőben – összesen 13,5 oldalon – foglalkozik Bogdán Marianna gyermekpszichodráma csoportjaival, melyek az intézmény nevelési tanácsadójában működtek. Pontosán mutatja a lényegét egy rövid idézet a második könyvből.

„Valahogyan mégis úgy tűnik, az önálló sodott gyermekcsapatnak hiányérzete támadt. Visszaszólítják a gyerekek Mariannát, hogy új szerepben, anyapótló tündérként vagy ős-szellemként jelenjen meg.

‘Marianna néni, most jöjjön maga újra, mint hogyishívják, mint a festékek istennője.’” E rövid pszichodráma bevezet minket „a kevésbé intelligensnek tekintett, szociálisan és családi körülményeikben hátrányos helyzetű, egyenesen veszélyeztetettnek mondott, elégtelen iskolai teljesítményű gyerekek különleges képzeletvilágába.”

A *Félholtig műtés* című, előre meg nem írt, a szereplők által ott helyben kitalált párbeszédese-cselekvéses picit „történet a maga szürrealista módján félelmetes, elképesztően, megdöbbentően képzelet-gazdag” – minősíti Kende B. Hanna.

Kiderül, hogy „az ijedtszívű”, azaz boldogtalan, megfélemlített, lázadó, tehát változást igénylő 10 év körüli gyerekek önmaguktól olyan kis színművet alkotnak, amelyet megismerve bármely hivatásos színműíró megnyalhatná mind a tíz ujját. Hja, kérem, ha akad valaki, akinek van érzéke ahhoz, hogy felszínre hozza a bennük rejtőző értékeket, s mindezt képszalagon is rögzíti, a gyerekekkel visszanézi, megbeszéli...

Ez a kincsbányász Bogdán Marianna.

Összegyűlt ismereteit, tapasztalatait, elképzeléseit 1997 novemberétől 2007 januárjáig 91 szakértői dolgozatban, tudományos igényű előadásban, foglalkozások megszervezésében és levezetésében hasznosította, megjelent 27 publikációján kívül. Ez így önmagában elégséges lehetne egy PhD-fokozathoz.

Csupán érzékeltetésül: előadás-sorozat és csoportvezetés szereplője volt fogyatékosokat nevelő szülők, nevelők részére szervezett, több esetben közéleti szakemberképzésnek, cigány kisebbségi önkormányzatoknak Szombathelyen, Zalaegerszegen, Zalaszentgróton, Zalavégen, Szolnokon – és Franciaországban, a Société Française de Psychologie Adlerienne Université d’ete 2000 Charente részére, sőt Torinóban is! Vizsgálta és minősítette a pedagógiai programot Debrecenben, Sopronban, Bérbaltavárott, Galambokon és Pécsen, egyetemeken és művelődési házakban, iskolákban és óvodákban. A Gyógypedagógia, a Gyógypedagógiai Szemle, a Szociális Pedagógia című szakfolyóiratok szerzője.

Mindezt előzetes indokként gondoltam ismertetni, arra a kérdésre vonatkozóan, hogy miért éppen Bogdán Mariannát kértem föl erre a beszélgetésre. Különleges érzéke miatt a hátrányos helyzetűek iránt. Valamint azért, ami a beszélgetés végén maradéktalanul kiderült.

A többit mondja el ő maga, hiszen bőven van miről mesélnie!

- Tőfeji nagyszüleim neveltek – foglalta össze tömören gyerekkora lényegét. Itt is kezdtem az általános iskolát, majd Zalaegerszegen, az Ady Általános Iskolában fejeztem be, ahonnan az akkor még Ságvári Endre, manapság Kölcsey Ferenc Gimnáziumba kerültem, innen pedig a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolán folytattam tanulmányaimat.

Mondhatnók, ez volt a kezdet, amelyet követett még 14 különböző oktatási, továbbképzési intézet, kezdve a pécsi tudományegyetem bölcsészettudományi karának tanári szakától a Beszédhibásak és Segítőik Országos Érdekvédelmi Egyesületén át a Magyar Pszichodráma Egyesületig és a SuliNováig, hogy aztán Budapesten, a Magyar Családterápiás Egyesületnél is tegyen még pár villányit az addig jól megrakott szénásszekérre. Mind-mind az elesettek, a teljesen egészségesekhez, épekhez képest valami hiányossággal küszködők javát szolgáló képzés, továbbképzés volt. Ez adta meg eddig 3 évtizedes tanári munkássága célját és tartalmát.

- Ebből a harminc évből húszat fogyatékosokkal töltöttem el, az értelmileg majdnem teljesen elmaradottaktól a hibásan született csecsemőig, de felnőttekkel is foglalkoztam. Csak példaként mondom - tanulmányt írtam arról, hogyan foglalkozzanak az édesanyák fogyatékos csecsemőkkel a folyamatok lehetséges enyhítése érdekében. Főiskolai, egyetemi hallgatók is forgatják ezt segédanyagként. Mindenki a szakmaválasztásával is jellemzi önmagát. Mindenkinek az életsorsából fakad, hogy milyen szakmát választ. Ha elkötelezetten, akkor a saját sorsával szembeni elkötelezettségből fakadóan is űzi ezt. Nem véletlenül lettem gyógypedagógus: családi indíttatásból is. Hiszen minden családban van tragédia, dráma, az enyémet sem kerülte el. A kívül rekesztettek sorsát én is megéltem, hiszen, mint mondtam, a nagyszüleim neveltek. Már 14 évesen tudtam, hogy gyógypedagógus akarok lenni. Csacsóság, de érdekességként hadd mondjam el, hogy a nagymamám engem mindig úgy öltöztetett föl a templomba induláskor, mint egy úrilányt: kis fehér kalapba, pici fehér kesztyűbe, piros cipőcskébe, mutatós kabátkába... A többi gyerek pedig mackónadrágban hallgatta a misét. Persze, hogy kilógtam a közülük, a nagyikám csupa jó szándéka miatt. Ekkor, 14 éves koromban jött az életembe egy férfi – egy esélyre inspiráló tanárember -, a televíziós adásokból ismerős Montágh Imre. Reflex Színpados voltam, s ő segített nekünk a helyes beszéd, kiejtés elsajátításában. Kérdezte is, hogy mi akarnék lenni... Nos, később a logopédia tanárom lett a gyógypedagógiai tanárképző főiskolán, nála írtam a diplomadolgozatomat is a magyar gesztusnyelvről. Ugyanis a logopédia, azaz a beszédtanítás az egyik szakom.

- *Tehát az élet gyerekkori egyetemére szépen rárimelt a későbbi főiskola és egyetemi szak. Amikor tehát ide, az Apáczai térre került, már mindkét irányból tudott építkezni.*

- Úgy kerültem ide, hogy a nevelési tanácsadót pár évvel ezelőtt az óvoda és az iskola helyére szervezte az önkormányzat. Akkorra már mindenféle szakmai képzettséget, tapasztalatot megszereztem ezen a téren. Természetesen vezetőképzőt is végeztem. Az egyetemen szervezetelméletre és szervezetfejlesztésre szakosodtam. Aztán, amikor ebbe az intézménybe kerültem, Nemes Ferenc igazgató úr bejelentette, hogy nyugállományba akar vonulni már a következő évtől, tehát máris az esélyegyenlőségnél tartunk. Ugyanis elgondolkoztam azon, hogy közvetlen szakmámban én már megcselekedtem mindazt, ami szakmailag lehetséges és elérhető. Megjelentem szakfolyóiratokban, előadások, foglalkozások sorozatát tartottam meg. Úgy gondoltam, hogy elértem az „Értől az Óceánig”, tehát kimerészkedhetek a nyílt vizekre is, a biztonságos hajózás reményében. Az egyik utam francia, a másik olasz kikötőbe vezetett: tudományos tanácskozáson tartottam előadásokat.

- *Ekkor jött egy pályázati lehetőség.*

- Így van. Elmentem az igazgató úrhoz, s megkérdeztem, hogy valóban nyugdíjba készül-e. Az igenlő válasz után éltem a pályázati lehetőséggel, egyébként két férfi tanártársammal együtt. Az nagyon jól esett, hogy az igazgatóm ösztönzött is, hogy dolgozzam ki a pályázatomat. Tehát úgy is mondhatnám, hogy egy férfitől kaptam biztatást a vezetővé váláshoz. Nem akármilyen esély volt ez! Esély, lehetőség, de nem bizonyosság. Csak abban lehettem biztos, hogy addigi életemet kellő magabiztosságot adhat nekem, a pályázatot elbírálóknak pedig olyan alapot a döntéshez, amelyre bizton építhetnek. Szerencsémre így is történt, s a hármas vetélkedőt én nyertem meg, s vele az igazgatói kinevezést.

- *A négy oszlopra épült intézmény vezetéséhez. Ez volna az esélyegyenlőség? Hogyan lehetne meghatározni a kifejezés lényegét?*

- Igen, s ez a négy tartóoszlop a művelődési ház, a nyilvános és iskolai könyvtár, a nevelési tanácsadó pedagógiai szakszolgálatként és a gimnázium. Van egy közoktatási és egy közművelődési szárny. Az esélyegyenlőség? Úgy vélem, az a belső erő. Az ember hordoz magában a származásánál fogva, vagy genetikusan valami belső alapot, amelyre az építkezést kívülről támogatják. Ha ez nincs meg, akkor nincs esély a teljes fölépülésre. Egyébként esélyegyenlőség nincs, csak esély arra, hogy egyenlővé legyen azzal, akivel, vagy amivel az ember azonosulni akar.

- *Ezért fogadja a belépőt az előcsarnokban a teljes szélességű, több színű, de a célt azonos színnel jelölő jelszó...*

- ...igen, ezt a jelszót én találtam ki. A mi intézményünkben, a gimnáziumunkban mindenki az lehet, aki, de kötelessége azzá válni, akivé lenni szeretne. Ehhez neki az esélyt mi megadjuk, ahogyan én is megkaptam. Persze, akiben nincs meg az akarat, az elhatározás, hogy éljen a megkapott eséllyel, azt hiába halmozzuk el segítőkészségünkkel. Ahogyan mondják, kettőn áll a vásár. Csak azt lehet átsegíteni, aki át is akar kelni az úton. Aki a kezét nyújtja felénk, meg kell ragadnunk, s bűn, ha nem segítünk neki. De ahhoz, hogy valaki elérjen valamit, ahhoz küzdőképesnek kell lennie, s Madáchnak ebben igaza van, bár az élet célja nem a küzdés maga, viszont a célt csakis küzdéssel lehet elérni. Mi erre a küzdelemre készítjük föl a tanítványainkat a gimnáziumban. De intézményünk más „osztályaiban” is ahhoz segítjük hozzá az oda járókat, hogy kiteljesíthessék esélyeiket. Például a több, mint 100 tagú nyugdíjas klubunk, a sok szakkör, a könyvtár, de a nevelési tanácsadó is mind-mind ezt a célt szolgálja. Viszonylag fiatal, de a további állagromlást megakadályozandó, réges-régen följújtásra szoruló épületünkben mindig új és új foglalkozásokat, tanítási módszereket, fölmé-

reket alkalmazunk, mert a munkatársaimban megvan az a belső igény, amely ehhez szükséges. Most már ott tartunk, hogy a népművelő nem önmagában dolgozik, s a könyvtáros sem csak a kölcsönzéssel foglalja el magát, s a tanárnak sem csak az óraadás a célja, hanem kihasználja az intézmény kínálta, nagyon komplex lehetőséget. Mondjam, hogy az egyik tanárnőnk milyen remek tűzománc kiállításában gyönyörködhattünk nemrég? Vagy beszéljek arról, hogy az épületünk melletti Szentivánéji tűzgrás immáron bográcsos népnepélyé vált itt, a Kertvárosban?

- *Amelynek szervezői és résztvevői nők és férfiak vegyesen.*

- Igen. Sejttem, hogy mi húzódik meg a megállapítása mögött. Nézze, én sohasem éreztem, hogy mások megkülönböztetnek, vagy magamat kellene megkülönböztetnem másoktól, azért, mert nő vagyok. Nem engedhettem meg magamnak soha azt a fényűzést, hogy nőként esélytelennek tartsam magamat. Ha például kocsi vezetnék, akkor kereket is tudnék cserélni. A két nem közötti, természet adta ősi szereposztást ismerni kell, tiszteletben kell tartani. De a szakmában én nem éreztem megkülönböztetést, s gondolom, tanárnő, népművelő társaim is így vannak ezzel. Igaz, intézményvezetőként én sem teszek különbséget férfi és nő munkatársak között. Csakis a teljesítményük számít, s ennek alapján, természetesen nem azonosak, viszont jól kiegészítik egymást. Igaz, hogy a különböző helyeken, akikkel tárgyalnom kell, túlnyomórészt férfiak. A végeredményben azonban ez nem mutatkozik meg.

- *Legföljebb a fölkészültség javára billenhet a mérleg.*

- Igen, fogalmazhatunk így is. Például a pályázatomat is két férfi munkatársammal szemben nyertem meg. A közgyűlési meghallgatáson az általam nagyra becsült régi tanár képviselő úr megkérdezte, hogy ha mégis én kapnám meg a szavazatok többségét, mitévő lennék a két férfi tanártársammal. Nem értettem a kérdést. Csak nem arra gondolt, hogy azonnal fölmondok nekik? - motoszkált a fejemben. Azt válaszoltam, hogy nem vagyok férfigyűlő asszony, a tanártársaimat pedig eddig is becsültem, ezután is becsülni fogom. Nem az volt a tét, hogy legyőzzük egymást, hanem a megmérettetés. Az, hogy megmártózzunk a pályázat adta lehetőségben. Azóta természetesen mindhárman munkatársak vagyunk, legföljebb nekem több a kötelességem és más a felelősségem, például az ő irányukban is. Számomra rendkívül vonzó és izgalmas volt a vezetői kihívás, mert ezen a poszton rendkívül szerteágazó, sokszínű feladatokat kell megoldani. A pályázatom is azt tartalmazta, hogyan akarok dolgozni ebben a többféle irányban itt, a város peremén. Manapság Európában egyre inkább ez a

tendencia érvényesül. Aki bejön hozzánk, balra mindjárt rátalál a könyvtárra, jobbra a tornaterem, tehát a testi felüdülésnek is otthont tudunk adni. Vagyis nálunk az intézmény környékén élő minden korosztály megtalálhatja magának a lehetőséget esélyei kiteljesítéséhez, ideje hasznos eltöltéséhez. Mondok mást. Manapság könnyen kiszalad sokak száján, hogy milyen vadak a fiatalok. Nálunk nem azok. Mert a mi gimnazistáink találkoznak a nyolcvan éves Sanyi bácsival vagy a kisbabáját a Babamama klubba toló anyukával, s már ez a körülmény is figyelmezteti őket a tisztességes viselkedésre. Nos, én ezt láttam meg a pályázati lehetőségben. Ezt a szemléletet akarom érvényesíteni, mert ez a jövő, s annyira, hogy kormányzati, EU-s pályázati források is fognak a több célú, több funkciójú intézményekbe irányulni. Ide, ahol egy helyen többféle oktatási, művelődési lehetőség is kínálja magát. Látja, ez az igazi esély és én élni is fogok vele, munkatársaikkal együtt.

Ennek egyik jele, hogy a gimnáziumban működő idegen nyelvi forrásközpont olyan elfoglaltságokat kínál, amelyek révén a legmagasabb fokú nyelvismeret elsajátítására nyílik mód. Példa a Goethe-nap, amelynek során maga Bernd Rolle, a budapesti Goethe Intézet nyelvvizsgáért felelős főmunkatársa tájékoztatta a megjelenteket az intézetben átalakult vizsgarendszerről. A Balzac-napon filmvetítés és játékos vetélkedő gyarapította a résztvevők nyelvi fölkészültségét, de a Shakespeare-napon sem unta magát senki. A Da Vinci nyomában elnevezésű rendezvény az olasz nyelv szerelmeseinek, vagy a vele megismerkedni akaróknak jött jól.

Nos, akik ebből a forrásból merítenek, bizonyára nagyobb eséllyel, nyelvtudással felvértezve indulnak az életbe, az Unión belül, bármelyik országba.

Bogdán Marianna legjobb szándékai szerint is.

